

Євгенія Олексіївна Коваленко – студентка II курсу Сумської філії
Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: **Надія Михайлівна Демиденко** – завідувач кафедри
гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного
університету внутрішніх справ, кандидат історичних наук, старший
науковий співробітник

ПАВЛО ЧУБИНСЬКИЙ (1839-1884) – ВІДОМИЙ УЧЕНИЙ- ЕТНОГРАФ, АВТОР УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГІМНУ: ЕНЕРГІЯ ДУШІ І РОЗУМУ

У серпні 2001 року Українська держава відзначатиме свій 30-літній ювілей. Однією з ознак суверенної держави є її гімн. Справжнім всеукраїнським, спочатку національним, а згодом – офіційним державним гімном стала пісня «Ще не вмерла Україна». Її співали як урочисту пісню під час мітингів у 1917 році. У період Першої світової війни – вона стала похідною піснею українського легіону Українських січових стрільців. Вперше на державному рівні була затверджена гімном у Карпатській Україні за президентства Августина Волошина (1939 рік).

За радянських часів пісня не лише замовчувалась, а й була під забороною. Завдячуючи самовідданості окремих українських науковців, рукописний текст твору був збережений, оригінал знаходиться у Львівській національній науковій бібліотеці імені Василя Стефаника.

І якщо раніше для широкого загалу сакральний зміст гімну залишався на «периферії» суспільної свідомості, то з початком військових подій на сході України за справжню Незалежність у 2014 році, українці усвідомили глибинне значення кожного його слова.

Але маловідомою для широкого загалу залишається особистість автора слів гімну Павла Чубинського та сама історія написання твору. Побутують декілька схожих версій написання вірша «Ще не вмерла Україна». За однією з них – слова були написані у 1862 році двадцятитрьохрічним випускником юридичного відділення Петербурзького університету Павлом Чубинським. Перебуваючи у київських друзів, Павло почув пафосну патріотичну сербську пісню, яка його дуже вразила. За спогадами присутніх товаришів, Павло вийшов у сусідню кімнату і приблизно через півгодини повернувся з написаним віршем, який розпочинався словами «Ще не вмерла Україна».

За іншою версією, менш документованою, на вечірці окрім Чубинського були присутні Тадей Рильський (майбутній батько відомого поета) та Павлин Светницький. Прогресивна молодь згадувала сумні події минулого 1961 року: смерть Тараса Шевченка та вбивство польських маніфестантів у Варшаві. Хтось із присутніх став награвати на фортепіано польський марш «Jeszcze Polska nie zginęła». У запалі

молодий Чубинський проголосив, що українці, як і поляки, повинні мати власний гімн. Історія поляків нагадувала тоді історію українців – обидва народи не мали своєї державності. І за півгодини був написаний вірш, який у майбутньому стане українським славнем «Ще не вмерла Україна».

Вперше вірш був надрукований у четвертому номері часопису «Мета», який вийшов у грудні 1863 року у Львові. (у Києві опублікувати подібний текст було неможливо). Причому вірш був надрукований поруч із «Заповітом» Тараса Шевченка. Тому спочатку авторство майбутнього гімну приписували Кобзарю. У Російській імперії вірш вперше буде надрукований лише у 1908 році.

Серед істориків, які вивчали діяльність Павла Чубинського слід назвати Гирича І, Зиль А., Панченка В., Остапенка О. (4) та ін. Та все ж багатогранна постать автора гімну, який прожив коротке, але плідне життя, залишається дотепер маловідомою. Павло Платонович Чубинський народився (1839-1884 рр.) у містечку Бориспіль у дворянській родині. Його дід чи прадід мали прізвище Чуб і козакували у Гетьманщині. Згодом у польського короля дослужилися до високих чинів, придбавши землю під Києвом, а пізніше ще й отримали дворянський титул. Вищу юридичну освіту Павло отримав у Петербурзькому університеті. Будучи студентом, співпрацював у авторитетному Петербурзькому журналі «Основа», яким опікувались Тарас Шевченко, Пантелеймон Куліш та Микола Костомаров. Повернувшись до України у 22-річному віці, Павло Чубинський написав наукову роботу «Очерк народных юридических обычаев и понятий в Малороссии», яку захистив на здобуття ступеня кандидата юридичних наук (правознавства) (1).

Загалом в українську культуру і науку Павло Чубинський увійшов також і як видатний фольклорист і етнограф: за своє життя він зібрав близько чотирьох тисяч обрядових пісень, понад триста казок і зафіксував говірки, прикмети, звичаї. Необхідно зазначити, що Павло Чубинський так само як і Володимир Антонович та Михайло Драгоманов, досліджуючи українську культуру, етнографію, фольклор, своїми працями фактично деколонізував українську історію.

Але після оприлюднення Емського указу (1876 р., виданий за Олександра II), який був спрямований на витіснення української мови з культурної сфери і обмеження її лише побутовим вжитком, Чубинський як «небезпечний агітатор», отримав заборону на проживання «в малороссийских губерниях». Його арештовують і без слідства та точного звинувачення висилають до Архангельської губернії, фактично лише за особистим розпорядженням шефа жандармів «за вредное влияние на умы простолюдинов» (2).

На засланні, перебуваючи там протягом семи років, Павло Чубинський, як дипломований юрист, допомагав місцевим укладати

юридичні документи. Згодом став радником губернатора. За спогадами сучасників, губернатор не виносив жодного серйозного рішення без консультацій з Павлом Чубинським. Працюючи там у статистичному комітеті, Павло Платонович розробив та опублікував програми для збирання статистичних даних, склав програми з фольклористики, етнографії, промислів та ремесел, звичаєвого права тощо. Велику увагу приділяв історичному та економічному минулому краю, у якому відбувався заслання, досліджував архівні джерела й займався науковою систематизацією і детальним описом Архангельської губернії (2, с. 11).

Взимку 1869 року, за сприяння авторитетного вченого П. Семенова-Тянь-Шанського, з нього був знятий поліцейний нагляд і виданий дозвіл на «повсеместное жительство» на території усієї Російської імперії. П. Чубинському у Петербурзі пропонують очолити експедицію географічного товариства в південно-західний край. Упродовж двох років (1869-1870) він разом зі своєю командою досліджували Київську, Волинську, Подільську губернії, частину Мінської, Гродненської, Люблінської, Седлецької губерній та Бессарабію (всього 56 повітів) (3, с. 92-93).

У ході експедиції в південно-західний край, Чубинським було зібрано майже 4000 обрядових пісень, 300 казок, у 60 місцевостях занотував та опрацював говірки, звичаї, повір'я та прикмети. Ф. Вовк писав: «Павло Чубинський.... був, безперечно, надзвичайно великою особистістю, якій за інших обставин належала б набагато більша історична роль. Але в нього начебто не було й усвідомлення своєї переваги над багатьма іншими, і з усім своїм бурхливим темпераментом він був, по суті, вражаюче скромним і невибагливим, і ніколи не виявляв претензій на який би там не було авторитаризм» (4, с. 102).

І якщо хтось може зауважити, що написання тексту майбутнього гімну у 1862 році було цілком імпульсивним явищем, то необхідно зауважити, що написання стало результатом попереднього глибокого вивчення автором фольклору і етнографії, які є духовною основою народної культури, історії та ментальності.

Отже, пісня «Ще не вмерла Україна» є справжнім епічним шедевром. Символічним є те, що пісню створили наддніпрянець і галичанин, що знаменує соборність України. Додає містики словам гімну і те, що автором нот є композитор, який писав церковну музику. Слова Павла Чубинського, написані у 1862 році, стали сильною ударною хвилею для імперії і справжніми крилами для української нації.

Література

1. Мисак Б. Соціальне виховання молоді на взірці людини-патріота Павла Платоновича Чубинського. Теоретичні, методичні та практичні проблеми соціальної роботи: тези доповідей III Всеукраїнської з міжнародною участю науково-практичної

- конференції, 19 квітня 2018 р., Івано-Франківськ. URL: <https://ksptsr.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites>.
2. Остапенко О. Павло Чубинський: нариси біографії та наукової творчості. Трибуна молодого дослідника, №4, 2004 р. URL: <https://nte.etnolog.org.ua/uploads/2004/4/publications/91.pdf>.
 3. Стадник О. Павло Чубинський. Географія, № 21-22. Харків, 2015 р. URL: <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream>.
 4. Остапенко О. Наукова спадщина Павла Чубинського: вивчення та збереження. *Етнічна історія народів Європи*. 2000. С. 97-102.

Кристина Олександрівна Коваль – курсант I курсу Харківського національного університету внутрішніх справ
Науковий керівник: Віктор Вікторович Лазарєв – доцент кафедри теорії та історії держави і права Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Проблема домашнього насильства є актуальною як у всьому світі, так і в кожній країні. Уряд України вже досить довгий проміжок часу намагається розробити ефективні заходи щодо припинення та попередження домашнього насильства в Україні. Одним із таких заходів є впровадження та розвиток нормативно-правового забезпечення попередження домашнього насильства в Україні.

Проблема домашнього насильства в усіх її формах і проявах має міжгалузевий характер та зачіпляє всі сфери суспільного життя. Вчинення протиправних дій щодо членів своєї родини спричиняє порушення багатьох основних галузей законодавства та передбачає адміністративну, кримінальну та цивільно-правову відповідальність, що у свою чергу має негативні наслідки за сімейним правом, наприклад, позбавлення батьківських прав або відібрання дитини без позбавлення батьківських прав (1).

На сьогодні в Україні є достатньо велика та потужна нормативно-правова база щодо попередження домашнього насильства. До неї входить Конвенція ООН про права дитини, Конвенція про захист прав людини, Конвенція ООН про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», Закон України «Про охорону дитинства», Сімейний кодекс України, Цивільний кодекс України, Кримінальний кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення тощо. Знаковою подією в розвитку нормативно-правового забезпечення